

interview

‘Het christendom is meer dan een leer. Het christendom is allereerst een gebeurtenis’

DOOR FRANCESCO PALONI

Sporen trekken in de geschiedenis van de wereld vat het denken samen van de Italiaanse priester Luigi Giussani (1922-2005), stichter van lekenbeweging Comunione e Liberazione (CL). Zijn opvolger Julián Carrón was onlangs in ons land. “Giussani heeft mij een christendom vol aantrekkingskracht laten ontdekken.”

Julián Carrón in Tilburg. “In het Evangelie lezen we dat de leerlingen geen leer of ethiek tegenkomen, maar een persoon die hen fascineert.” | Foto: CL Nederland

Een typisch Hollandse, regenachtige dag vormde het decor van het eerste bezoek van de Spaanse priester en theoloog Julián Carrón aan Nederland. De voorzitter van de beweging Comunione e Liberazione, in het Nederlands Gemeenschap en Bevrijding, was vorige maand in ons land voor de presentatie van *Sporen trekken in de geschiedenis van de wereld*. Dat boek van de Italiaanse priester Luigi Giussani dat in 1998 verscheen is nu ook in het Nederlands beschikbaar.

U schreef niet mee aan dit boek, maar heeft het wel zien ontstaan. Wat heeft u er persoonlijk het meeste in getroffen?

“Het concept van het christendom dat erin te vinden is. We zijn geneigd het christendom te beperken tot bepaalde deelaspecten die waar zijn, maar die het vervormen tot een karikatuur. Het christendom wordt vaak gereduceerd tot een ethiek, een serie waarden of een leer. Maar het christendom is allereerst een gebeur-

tenis. Wanneer we het Evangelie lezen, zien we dat de leerlingen geen leer of ethiek tegenkomen, maar een persoon die hen fascineert.

Stel dat iemand verliefd wordt. Dat is een gebeurtenis, het gebeurt hem. Wat hem aantrekt en echt overtuigt om te trouwen, is dat hij een persoon heeft ontmoet die betekenisvol is voor zijn leven. Wij denken soms dat *wij* het christendom kunnen creëren, terwijl het iets is dat gebeurt en ons verbaast. Dat is de wezenlijke boodschap die door Giussani verder wordt ontwikkeld in het boek.”

Hoe kan men dit denken toepassen in de huidige tijd?

“Tegenwoordig heeft een soort nihilisme de overhand: niets is aantrekkelijk genoeg om mensen mee te slepen. We worden heen en weer geslingerd, zonder dat iets ons werkelijk interesseert. Het christendom kan een antwoord bieden op dit

nihilisme, omdat het feit dat het Mysterie vlees is geworden, op historische wijze antwoord geeft op dit ‘niets’ waaronder wij zijn bedolven.

Het is zeer belangrijk om de aard van het christendom te begrijpen. Ieder ander antwoord, ook al is het gedeeltelijk juist, is niet in staat om ons aan te trekken en een antwoord te geven op dit nihilisme. Het christendom gaat om een ontmoeting met God die niet abstract is. God spreekt niet op abstracte wijze over de liefde, Hij laat zijn Zoon vlees worden. Net zoals iemand niet verliefd wordt door een les over de liefde, maar verliefd wordt op een persoon.”

Giussani stichtte CL, een van de nieuwe bewegingen binnen de Kerk. Wat is de relevantie van de beweging voor de Kerk van vandaag?

“Een charisma is iets goeds voor de Kerk omdat God er

doorheen een antwoord wil bieden op een urgentie. Het charisma dat don Giussani gegeven is, is voor ons waardevol omdat het het christendom fascinerend gemaakt heeft.

In een wereld waarin we het christendom juist minder overtuigend zien worden voor de mensen, is het goed om personen te ontmoeten voor wie het christendom wél overtuigend is. Het opdoen van een dergelijke ervaring kan, ook in een multiculturele samenleving zoals de Nederlandse, leiden tot een ontmoeting die het ik wakker maakt uit zijn sluimering en het opent voor een dialoog, ongeacht iemands achtergrond of geloof.”

CL wordt wel omschreven als “een voorstel voor een opvoeding in het christelijk geloof”. Hoe gebeurt die opvoeding?

“Door het enthousiasme voor het geloof te delen. Dat bemoedigt. Er zijn verschillende initiatieven binnen CL, zoals ontmoetingen, gezamenlijke vakanties, catechesebijeenkomsten of initiatieven die opvoeden tot *caritas*, naastenliefde. Hierdoor wordt iedereen uitgenodigd zijn of haar geloof te versterken en te zien wat het betekent voor het dagelijks leven.

Wij helpen elkaar als leden van een christelijke gemeenschap door elkaar te vertellen over wat Christus in ons leven doet, door het samen te beleven en te delen. We bieden de mogelijkheid om in aanraking te komen met een christelijke gemeenschap, die een alternatief vormt voor het nihilisme dat vaak niet in staat is antwoorden te bieden op het oneindige verlangen van de mens van vandaag.”

Hoe werkt dat concreet?

“Hoe kan bijvoorbeeld iemand die niet gelooft

dat de liefde stand kan houden, van mening veranderen en besluiten dat het wél de moeite waard is om te trouwen? Dat kan als hij iemand ontmoet die hiervan getuigt in zijn dagelijks leven.

Misschien is zo iemand met deze gedachte opgegroeid omdat hij zijn ouders altijd zag ruziën. Hij is ervan overtuigd geraakt dat liefde geen stand houdt. Wanneer hij iemand tegenkomt in wie de liefde zich wél realiseert, en hij de schoonheid ziet van dat leven, vraagt hij zonder dat iemand hem iets oplegt om meer te weten te komen over het geloof.

Dat is een voorbeeld van iemand die alle reden heeft om niet te geloven dat Christus zo bepalend kan zijn voor het leven, maar die hier opnieuw over nadent. Dat doet hij omdat hij dit ziet gebeuren.”

Kan dit boek ook interessant zijn voor niet-gelovigen?

“Niet-gelovigen hebben dezelfde problemen als gelovigen. Ook een atheïst verlangt naar een goede relatie met zijn vrouw en kinderen en een rechtvaardige maatschappij. Als mensen proberen we iets te vinden dat op ons verlangen kan antwoorden en zoeken we naar het geluk. Dit boek biedt de ervaring van iemand die toont wat het leven kan worden als je het christelijk geloof aanvaardt.

Luigi Giussani heeft mij een christendom laten ontdekken vol aantrekkingskracht, zoals ik het tot dan toe niet kende. Hij heeft mij een methode geboden om de redelijkheid van het geloof te toetsen in de huidige tijd. Dat heeft mij tot een zekerheid in het geloof gebracht, die ik eerder niet had.” ●

boek

Diep graven om hoog uit te komen

DOOR PETER DOORAKKERS

Een boek – zeker een bundel verschillende teksten zoals deze – van Luigi Giussani in kort bestek weergeven, is niet per se eenvoudig. Toch een poging: centraal staat de vraag wat mens écht mens maakt, wat zin en doel aan zijn leven geeft. Het kortste antwoord: de *gebeurtenis* van Christus’ menswording en de ontmoeting met Hem.

De in 2005 overleden Italiaanse priester filosoof, theologiseert en mediteert rondom die gegevens. Daarbij boort hij niet alleen voor de hand liggende bronnen als de Heilige Schrift aan, maar put hij bijvoorbeeld ook uit werk van seculiere schrijvers en denkers.

Don Giussani lezen is overigens even wennen. Hij heeft een heel eigen taalgebruik, en combineert dat met de typisch Italiaanse neiging erg lange zinnen te construeren. De vertaling van dit boek is adequaat, maar had meer eindredactie kunnen gebruiken: die had het geheel zeker voor een breder publiek toegankelijk kunnen maken.

Wie de moeite neemt om in deze samengebalde tekst door te dringen, wordt wel

beloond, want er ontvouwt zich dan iets moois. Je wordt meegenomen op een boeiende reis, op zoek naar een antwoord op een vraag die Giussani naar eigen zeggen zijn leven lang trof. In de woorden van psalm 8: “Wat is de mens dat Gij aan hem denkt, het mensenkind dat Gij zo voor hem zorgt?” *Sporen trekken in de geschiedenis van de wereld* graaft diep, mikt hoog en biedt ook veel voor welwillende, geïnteresseerde niet-katholieken. Het mag dan niet eenvoudig zijn, dit is zonder meer een boek voor deze tijd.

Luigi Giussani, Javier Prades, Stefano Alberto, Sporen trekken in de geschiedenis van de wereld. Nieuwe sporen van christelijke ervaring

Uitgeverij: Betsaida
Pagina's: 218 | € 14,50
ISBN 978 94 91991 81 3

analyse

MARTA PETROSILLO

Bericht vanuit Rome over het wel en wee in het Vaticaan.

DIPLOMATIEKE TAAL

Zou de paus in 2020 een verrassing in petto kunnen hebben voor de vrouwen? Het is het gerucht dat momenteel de ronde doet in het Vaticaan, nadat Franciscus in de eerste weken van het nieuwe jaar herhaaldelijk verwees naar de positie van de vrouw.

Op 9 januari besloot de paus zijn jaarlijkse toespraak tot de bij de Heilige Stoel geaccrediteerde diplomaten met een opmerking over de positie van de vrouw. Het is een thema dat zelden aan bod komt in een toespraak die meestal alleen over geopolitieke zaken gaat, hoewel Franciscus er ook in 2019 al over sprak.

Dit jaar herinnerde de paus ook aan de vierde internationale conferentie van de Verenigde Naties over de vrouw, die in 1995 in Peking plaatsvond. Hij zei te hopen dat overal ter wereld “elke vorm van ongerechtigheid, ongelijkheid en geweld” tegen vrouwen wordt uitgebannen.

Sommigen zien de verwijzing naar die conferentie als een blunder van de paus, omdat er een slotdocument uit voortkwam waarvan de Heilige Stoel vervolgens afstand nam. Al was dat niet omdat het Vaticaan de noodzaak niet inzag van betere bescherming van de positie van de vrouw, maar omdat men vond dat er in de tekst sprake was van onduidelijk taalgebruik over “de willekeurige beheersing van seksualiteit en vruchtbaarheid”.

In zijn toespraak citeerde de paus ook de krachtige preek die hij op 1 januari hield. Daarin noemde hij “ieder geweld dat een vrouw wordt aangedaan, een schending van God”. Ook bekritiseerde Franciscus de ‘handel’ in het vrouwenlichaam “dat wordt geofferd op de wereldse altaars van advertenties, winst en pornografie”.

Die twee oproepen tot het verbeteren van de positie van de vrouw, ontgingen de meest aandachtige volgers van de paus niet. Zij weten dat Franciscus nooit zomaar iets doet en vragen zich af of er een document over de bescherming van de vrouw op stapel staat. We zullen het gaan zien.

Al even interessant om te volgen is de positie die de Heilige Stoel inneemt ten opzichte van de crisis tussen Iran en de Verenigde Staten. In de toespraak tot de diplomaten bleef Franciscus toepasselijk heel diplomatiek. Hij riep beide landen op “een groter conflict te voorkomen”. De paus zal niet blij zijn geweest met de Amerikaanse beslissing om de Iraanse generaal Soleimani om te brengen, omdat zulke militaire operaties vaak leiden tot oorlog. Hij zei dat heel expliciet op de terugvlucht uit Zuid-Korea in 2014. Franciscus merkte toen op dat “met de smoes een onrechtvaardige agressor tegen te houden, wereldmachten al vaker een ware veroveringsoorlog hebben ontketend”.

Door de reactie van de paus zijn de relaties tussen hem en president Trump, die toch al nooit heel warm waren, nog verder bekoeld. *La Civiltà Cattolica*, het Italiaanse jezuïetentijdschrift waarvan vaak wordt gezegd dat dat op onofficiële wijze het gedachtegoed van de paus weergeeft, liet zich intussen kritisch uit over de Iraanse reactie op de volksopstanden in Libanon, Irak en Iran. Het is duidelijk dat deze nieuwe crisis in het Vaticaan op de voet wordt gevolgd. (Vert. SK)